

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 > 50 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A congrua.

Ezt a régóta égetően sürgősnek nyilvánított kérdést megint erősebben emlegetik.

Talán nem csalódunk, ha azt véljük, hogy ebben a katolikus clerussal szemben bizonyos *pacifáló* törekvés nyilvánul. Ha így volna, nagyon felsülne ez a számítás; mert a katolikus clerus általában fényes tűzpróbáját adta jellem-szilárdságának épp úgy, mint tiszta látásának. Megtudta különböztetni a multban s meg fogja különböztetni a jövőben az igazi *pacifációt* a *lekenyerezéstől*. És ebben a multban vele szemben elég hangosan nyilvánított azon sértő gyanusítás is segíti, melyre nem szolgáltatott okot s melyből még is ki kellett vennie részét, hogy t. i. az egyházipolitikai úgynevezett reformokkal szemben tanusított törvényes küzdelme nem megsértet vallásos meggyőződéséből s hazafias aggodalmaiból, hanem anyagi érdekeiből, a kenyér-kérdésből fakadt. A kihirdetett millennáris »*Treuga Dei*«-ből is kizárni szeretnék a mélyen sebzett szívvel, de azért őszintén ünneplő keresztény Magyarország sirva vigadó geniuszát, de a jövő meg fogja mutatni, hogy az igazi Isten békéje, csak akkor fog beköszönteni, ha az egész vonalon végig érvényesül a régi elv: »*sublata causa, tollitur effectus.*«

Mert akárhogy akarják is hirdetni az egyházipolitikai törvények változhatatlan fentartását, — egyebet nem említve — a feledhetetlen budapesti katolikus nagygyűléstől kezdve a katolikus nagy gyűlések hosszú sorozata s más vallású honfitársaink ébredésének s kiábrándulásainak folyton szaporodó tünetei annyi s olyan tényezők, melyeket a számításból biztos csalódás nélkül kihagyni lehetetlen.

Ilyen gondolatok tolnak akaratlanul is tolunk alá, midőn a congrua gyökeres rendezésének a kormány részéről való újabb felkarolásáról értesülünk.

Roppant nagy kérdés ez, melynek már egész irodalma van, melyet azonban nem az irodalom, hanem a tettek oldanak meg, melyek a lelkeskedő papságnak a megélhetés nehézségeivel küzdő tagjain tényleg segítenek, azt az állásának megfelelő javadalmazáshoz juttatják.

És ezt a megoldást a főpásztorok más jötevőkkel, főleg egyházi férfakkal karöltve egyházmegyékben már régen gyakorolják; de az a nehézség, hogy vannak egyházmegyék, melyekben nincs annyi forrás, melyekkel a szükségleteket kieléhetne elégtelen.

Ez teszi szükségessé a congruának országos felkarolását, ami a püspöki kar tanácskozásainak már régóta állandó tárgyát képezi és csak az egyházipolitikai

küzdelmek által való elfoglaltatás nem engedett az utóbbi időkben annyi időt reá fordítani, mint különben lehetett volna.

Ily nagy fontosságú kérdésben, melyen annyi nagy elme fáradozik a legjobb módot megtalálni, lapunk egy szerény czikke keretében, elvi jelentőségű irányításra vállalkozni vakmerő- s meddő törekvés volna.

Azért csak egy pár szerény észrevételel kockáztatunk annak alkalmából, hogy most már a lelkészi és főpapi javadalmak összeirási szabályzata készen van s a második nagy feladat az összeírás eszközésének gyakorlati keresztülvitele küszöbön van.

A sikeres összeírást fogja követni a többi nagy fontosságú kérdések megoldása, nevezetesen a jövedelmi minimum újabb, a kor viszonyainak megfelelő megállapítása, valamint az igényelt szükséglet, illetve fedezet előteremtése, továbbá a kegyuraság, a párbér, a stóla díjak és a gör. kath. lelkészségek rendezése. Ezt a sorrendet dr. Timon Ákos után írom, akinek a congrua-ügy rendezése elfogadott tervezete munkálataiban jelentékeny része van, s aki a »Politikai Szemle« e hó 5-iki számában a rendezés elfogadott programját tüzetesen s természetesen helyeslőleg méltatja. És éppen ehhez a cikkhez fűzöm pár észrevételemet.

Ha ma már minden illetékes tényező

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kézét csókoltam . . .

Irtta: Szigethy Vilmos.

Kézét csókoltam a mamádnak,
S busan fogtam a kalapom,
Hogy boldogságonnak tanyáját,
Őrök időre otthagynom,
Két könyecsepp rezgett a szememben,
De mégis olyan jól esett,
Hogy te, a büszke, szép menyasszony,
Ki is kisértél engemet.

No Isten áldja, mondtad akkor,
Gondoljon néha majd reám,
S ne rója bűnül fel a nőnek,
Hogy vétkezett mint csacska lány,
S hogy még tetézd a szenvedésem,
Ajkamra nyomtad ajkadat,
S én azt hívém e szent gyönyörben,
Hogy árva szívem meghasad.

Száműzöttként bolyongtam aztán,
A csókok égett ajkamon,
Engem gyalázott minden ember,
Hogy csakis rólad zeng dalom,
S te az imádott, drága eszmény,
Kit oly nagyon szerettelek,
Lenézted nagy büszkén szerelmem,
És elfeledtél engemet.

Az első lecke.

Irtta: Szánthay László.

Olyan javító intézet-féle volt a Kereszty magángymnasia, a hová csak azokat a fiukat adták be, akiket nem tudott kisegíteni a bukásból még a protekció sem.

Kerényi Miklós, az én jó barátom azonban nem azért került az intézetbe, mintha ő is olyan magunkfajta rossz diák lett volna, sőt inkább a professzoraink nem győztek csodálkozni a gyors felfogásán és a szorgalmán.

— Te Niki, mért hoztak téged tulajdonképpen ebbe a koplalóba? kérdém tőle egy este.

— Mert kicsaptak a piaristáktól, válaszolt egész hidegen. — Nem akartam neki elhinni.

— Hát aztán mért csaptak ki?
— Mert az algebra-óra alatt szerelmes verset irtam a Paulához.

Hire ment a dolognak nagyon hamar a konviktusban, s nagyot nőtt előtünk a Miklós tekintélye. Hogyne kérem, kicsapott diák, s már szerelmes verseket irt Paulához, mindnyájunk közös ideáljához!

Mert tudnivaló, hogy Paula egy igen helyes kis leány volt, aki mindig a mi intézetünk előtt járt a felsőbb leányiskolába, s ha valamelyikünk nem készült el a leckejéből, s a kegyetlen tanárok mégis felszólították felelni: mindannyian azt tartottuk a legnagyobb óvszernek a máskülönbben szekunda ellen, ha egy mély sóhaj kíséretében az imádott Paula nevét regették el ajkunk.

S Miklós már annyira ment, hogy verset irt Paulához! Bámultuk, s olyan bevezetett férfiak tartottuk, mint akár egy az iskolából most kikerült kadétot, vagy egy érettségizett embert!

Csakúgy versengtünk a barátságáért. Készek voltunk érte mindenre akármit kért tőlünk, fűzetet, czeruzát, s a befőtteket amit a gondos mama vagy nővér küldözgetett utánunk, rendesen ő ette meg. Az is igaz, hogy másnap aztán volt dolga az intézeti orvosnak, s Niki barátunk ugyancsak nyelte a tannint s folyton savanyu dolgok után áhitozott, — de azért szentül meg volt győződve az odaadó szeretetünkről.

S nekünk ez volt a lényeges. Igen nagy szükségünk volt a Niki barátságára és támogatására, mert ő képezte a kapcsot köztünk és a külvilág között. Mi ugyanis bennlakó növendékek voltunk, ő pedig csak bejáró. Nekünk sosem volt szabad az utcára kimenni, csak egy vagy két nevelő őrizete mellett, ő pedig minden este hazament aludni a szüleihez, s csak másnap reggel jött be. Akármire volt szükségünk, aminek beszerzését az intézeti nevelők különben megtagadták volna: csak rábíztuk Nikire, s ő másnap a legnagyobb készséggel behozta az intézetbe a kívánt dolgokat.

Niki e szolgálat-készségének azután az lett a természetes következménye, hogy az intézet összes növendékei mind állandóan pénzzavarokkal küzdöttünk. Mind többet költöttünk, mint amennyi pénzünk volt, s az adóságok fődözé-

azon meggyőződéstől van áthatva, hogy a lelkészek egy részének nyomasztó helyzetét tovább tünni nem lehet s ha a 300 frt (mai pénzben 315 frt) congrua, lelkészjavadalmi minimum jelenlegi gazdasági viszonyaink között valóságos anachronismus: akkor én nem értem, miért kellett erre a hosszadalmas utra lépni? Egyszer már elvben a tettek útját fogadta el a magyar püspöki kar. Miért kellett arról letérni? Utóvégre is a congrua-rendezés pénzkérdés, melyet jogsérelem nélkül az önkényes felajánlás útján lehetett volna leghelyesebben előteremteni s ami hiányzik pótolni, amennyiben az állam is részt kíván venni a rendezésben.

Én nem értem azt, miért ne lehetne az összeírás előtt épügy megállapítani: mennyi az a minimális jövedelem, mely a mai korviszonyoknak megfelel?

Hacsak nem az, hogy csak bizonyos a javadalmak összeírásából kitünendő beszerezhető jövedelem van a szükséglet fedezetül előirányozva s ezen összeg nagyságához mértén állapítatik meg a minimum.

Nem értem azt, miért kell minden lelkészi javadalmat összeírni, azokat is, melyeknek nem kell congrua s melyeket nem lehet a congruához való hozzájárulással terhelni.

Végül csak azt jegyezzük meg, hogy nem osztjuk azt, hogy a congrua-ügynél egy évszázad mulasztásáról van szó; nem osztjuk azon dicséreteket, melyekben Timon, József császárt részesíti, ki a szerzetes-rendek megszüntetésével az egyházi vagyont ilyen erőszakos bolygatásával igyekezett segíteni a congruán.

Mert köszönjük azt a rendezőt, mely másutt rendetlenséget, jogsérelemet okoz

s még inkább köszönjük, sőt a legszegegyebb lelkészdedő papság is kikérné azt a rendezést, mely az egyház-szabadságát veszélyeztetné, különösen a mai nehéz időkben. *bíró.*

Az első törvényezik.

A hivatalos lap mai száma hozza az 1896. évi I. törvényezikket, mely az államvasutaknál folytatólagosan eszközrendő mozdonybeszerzések és műhelyépítés költségeinek fedezéséről szól.

Érdekes, hogy a millennium esztendejének mindjárt az első törvényezikke egy negyedfél milliós költséssel kezdődik. Ennyibe kerülnek ugyanis az új mozdonyok, s ezt az összeget a múlt évi költségvetés fölöl s legelő akarta Lukács kifizetni. Mivel azonban a múlt évi költségvetés körülbelül husz millió deficittel végződött: az új mozdonyokat a millennium év költségvetéséből kell kifizetni, amelybe azonban nincs fölvéve. Így tehát egy negyedfél milliós hitelt igényel az új törvényezikk, amelylyel még a tavalyi költségvetés benyújtásakor kiájtotta Lukács pénzügyminiszter az országgyűlés ellenőrzési jogát.

Agliardi Bécsben marad.

Az összes liberális lapok jelentették, hogy Agliardi munciust a legközelebbi consistoriumban bibornokká nevezik ki, s hogy ennek körtekztében Agliardi rögtön elfogja hagyni Bécsset. Akik azonban csak egy kevéssé is ismerik az egyházi adminisztrációt, azok tudják, hogy a bibornoki kinevezés után az új biboros a legközelebbi consistoriumig meg marad állomásán, amikor is a bibornoki kalapot a pápa kezéből átveszi. A legközelebbi consistorium csak márcziusban lesz, s legközelebb csak ekkor kaphatja meg Agliardi a barette-t, a bibornoki kalapot pedig csak a következő consistoriumon, 1897-ben, Agliardi tehát a bibornokságtól egészen nyugodtan megmaradhat Bécsben.

A monarchia függő államadóssága.

A hivatalos lap jelentése szerint a függő államadósság ellenőrzésére kiküldött országos bizottság Bécsben, január 4-én tartott ülésében az államjegyek forgalmi összegét 1895. december végével a következően állapította meg:

A bizottság saját feljegyzései alapján 1, 5 és 50 forintosokban összesen 193,539.593 frt, a közös pénzügyminiszterium hivatalos közlése szerint a forgalomban levő sóbányautalványok-

ban 41,309.600 frt, együtt 234,849.193 frt van forgalomban. Megjegyzendő, hogy december havában a sóbányautalványok forgalmi összegéből újólág tíz millió forint leiratott.

A közös függő adósságnak közös költségen beváltandó 312 millió forintnyi összegből 1, 5 és 50 frtosokban, összesen bevonatott 157,136.108 frt ellenben még törlesztetlenül maradt 154,863.892 forint.

A 1 frtos jegyekből december hó végén még forgalomban volt 1,413.793 frt.

Jegyzők az anyakönyvvezetés ellen.

Mint az Alkotmány írja a pécsi járás községi és körjegyzői a múlt napokban tetteileg tisztelegtek Vanits Sándor újonnan megválasztott főszolgabirónál és ez alkalommal Olaszi Gábor szalántai jegyző kérte a főszolgabirót jegyzőtársai nevében, hasson oda, hogy a jegyzők vállairól vétessenek le az állami anyakönyvvezetés teendői, mert ezek mellett képtelenek közigazgatási hivatalos kötelességeiknek lelkiismeretes pontossággal megfelelni.

A bécsi községtanács.

A bécsi községtanácsot tudvalevőleg az őszszel feloszlatták, mikor az antiszemita községtanácsosok másodsor is megválasztották dr. Luegert polgármesterré. Mint Bécsből jelentik, a községtanácsi választások február 10-én kezdődnek.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Balogh Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Bárfy Dezső br. Perczel Dezső, Erdély Sándor, Dániel Ernő, Darányi Ignác.

A legutóbbi ülés jegyzőkönyve hitelesítve lévén, az ülés az elnöki előterjesztésekkel veszi kezdetét.

Elnök többrendbeli előterjesztést tesz; többek között jelenti, hogy Pálffy Elemér s Horváth Béla főispánokká nevezettek ki, mandátumaikról lemondtak. A kapott meghatalmazás következtében intézkedett is az új választásokra nézve.

Jelenti, hogy Darányi Ignác és Gränerstein Béla megválasztott képviselők mandátuma a szokásos 30 nap alatt kérvény-

sére nem tudunk pénzt szerezni sehogyan, mert akkor egyszerre be kellett volna vallani, hogy micsoda tiltott uton-módon adtunk túl a rendes zsebpénzünkön.

Pedig a veszedelem már nagy volt, annyira kiköltekeztünk, hogy már a szükséges dolgokra sem maradt pénzünk. Már majdnem a kétségbeesés fogott el bennünket mikor Buday Ferinek — akinek az atya igen-igen korán »végzett földesur« lett, — egy igen praktikus ötlete támadt. Azt ajánlotta, hogy adjuk el a fölösleges könyveinket az antikváriusnak.

Valamennyien megrohantuk Nikit, hogy még csak ezt az egy szivességet tegye meg nekünk. S estenkint könyvekkel jól megrakodva ment az intézetből egyenesen az antikváriushoz, ahol néhány krajczárért eladta a legérdekesebb ajándék-könyveket.

Azt meg talán fölösleges is mondanom, hogy csakhamar a tankönyveink is az antikváriushoz vándoroltak, mert mindig többet és többet költöttünk, s mindig kevesebb és kevesebb pénzünk volt.

A nevelőknek és a tanároknak már feltűnt a dolog, s nem akarták elhinni, hogy egyszerre olyan sokan »vesztítettük el« a könyveinket. Egyszerre azután az igazgató statáriumot tartott. Azt gondolta, hogy ezzel tartozik annak a jó hírnek, amely intézetét szigorúságairól híressé tette. Az incidens is igen komoly volt, — valami házi ünnepélyt tartottunk s Buday Ferinek a »Vén cigányt« kellett volna szavalnia. Természetes, hogy Vörösmarthy versei már egyikünknek sem voltak meg, sőt Buday Feri

mert olyan könnyelmű lenni, hogy az önképzőkörből kikölesönzött Babérkoszorút, amelyben a Vén cigány is megvolt, — elküldte Nikitől az antikváriushoz. Elérkezett az iskolai ünnepély ideje, s Buday Feri nem tudott egy hangot se a versből. Az volt az egyetlen mentése, hogy a könyvet, amelyből a verset be kellett volna tanulnia elvesztette.

A nevelők dühöngtek, a tanárok fenyegettek bennünket, az igazgató pedig összeráncolta a homlokát, és rögtön konferenciát hívott össze. Világos, hogy valami házi tolvaj van az intézetben!

Legelőször is a szolgát vették gyanuba. A jó öreg Szemeti bácsi — az Isten nyugoszsza — hallani sem akart a dologról, s a kopasz fejére és az ősz szakállára hivatkozott, mint erkölcsi tanukra.

Sorra vették azután a fiukat mind. Én is voltam olyan gyáva, hogy nem vallottam be, hova tűntek a könyvek? Az igazgató rendkívül bosszankodott, hogy minden faggatás, kérdés, fenyegetés daczára sem tud nyitjára jutni a dolognak, s külön-külön mindegyikünknek megígérte, hogy elesap az intézetből, ha meg nem kerülnek holnapra a könyvek.

Este aztán, mikor tíz óra felé el kellett oltanunk a lámpákat, összeültünk tanácskozni. Ajánlottam, hogy valljunk be mindent az igazgatónak, de egyszerre letorkoltak. Buday Feri pláne elveréssel fenyegetett, ha csak egy kukkot is elárulok az egész dologból. Abban állapodtunk meg, hogy továbbra is tagadunk mindent.

Másnap reggel Buday Feri szokása elle-

nére legelőször kelt fel. Már hét órakor készen volt az öltözéssel, s ahelyett, hogy reggelizni jött volna: kiszökött az utcára. Az egyik nevelő meglátta és utánna ment.

Roppantul remegtünk a következményektől, s a különben is silány kávé ezuttal sehogysen izlett. Nyolcz órakor, mikor előadásra csöngettek, bevezettek bennünket a nagy terembe. Ott állott Buday Feri igen fehér arcczal, s kezében a Babérkoszorúval.

Az igazgató még egyszer sorra kérdezett bennünket, hogy hova lettek a könyvek. Természetesen nem tudta egyikünk sem.

— Szép. Hát nem tudják? Szép! — dühöngött az igazgató, miközben csak úgy lihegett.

— Akkor te loptad el, kiáltott Buday Feri felé, — látták, hogy ma reggel az antikváriushoz szöktél kiváltani a Babérkoszorút, te hordtad oda bizonyosan a többi is.

— Én nem loptam, én nem loptam! védekezett rém módon megijedve Buday Feri.

— Ha te nem, hát kicsoda? kiáltott rá fenyegetőleg az igazgató.

— A-a-a Kerényi Niki!

Elfutott a méreg. Szerettem volna közbekiáltani, hogy nem igaz, nem Niki volt a tolvaj, hogy mi kértük meg, hogy adja el a könyveket — de látva a tanárok és nevelők megbotránkozását és felháborodását, s azt a fenyegető magatartást, melylyel az igazgató, hol Buday, hol Kerényi Niki felé rohant, — nem mertem szólni egy hangot sem, csak szóltanul álltunk ott mindnyájan, remegve s féhéren, mint a viasz-báb.

nyel nem támadtatott meg, tényleg igazolatlan.

Bemutatja a miniszterelnök átiratát, mely szerint ő felsége a király a képviselőház üdvözlését az új év alkalmából kegyesen fogadta s maga is kifejezést adott jókívánatainak. (Altalános éljenzés.)

Bemutatja a miniszterelnök átiratát, mely szerint a mindkét ház által legutóbb elfogadott törvényjavaslatok a legfelsőbb szentesítéssel ellátottak, s az országos törvénytárban közétették.

Felolvastatott ezután a függőben levő interpellációk jegyzéke.

Dokus Ernő az igazoló bizottság előadója jelenti, hogy a bizottság **L a t k ó c z y** Imre a **stomfai kerület megválasztott képviselőjének megbízó levelét teljesen rendben s a törvény követelményeinek megfelelően találta ugyan,** de a mandatum kérvénnyel támadtatván meg, a döntés a bíráló bizottság joga.

Elnök megejtve a sorsolást, a stomfai kérvény a IV. bíráló bizottságnak adatott ki. (Ugyanannak mely a hirhedi nyitrai választást is igazolta.)

Dokus Ernő az igazoló bizottság előadja be-terjeszti ezután az igazoló bizottság jelentését, mely szerint **D i ó s z e g h y** Sándor, a girálty kerület megválasztott képviselőjének megbízó levele rendben találtatott. A szokásos 30 nap fentartásával igazolják.

Dániel Ernő kereskedelmi miniszter be-terjeszti jelentését a kereskedelemügyi miniszterium 1894-ik évi működéséről.

Darányi Ignác, földművelésügyi miniszter törvényjavaslatot terjeszt be a filloxera által sújtott vidékek felségeléséről. (Éljenzés.)

Következik a napirend: **A kisebb tárczák költségvetésének folytatásos tárgyalása.**

A közigazgatási bíróságok tételénél

Issekutz Győző és

Holló Lajos szólaltak föl, hosszabb indoklás kíséretében fejte ki, a tételt miért nem fogadhatják el. Érthetetlennek találják, hogy a tételt a miniszter beállítja a költségvetésbe akkor, amidőn a törvényjavaslat még tárgyalás alá sem került.

Perczel Dezső belügyminiszter rövid felszólalása után, a ház többsége felállással tör-tént szavazás útján a tételt elfogadta.

A miniszterelnökség tételénél

Ugron Gábor szólalt föl. Utal azon köz-jogi botrányokra, melyek az utóbbi időkben ugyszólván napirenden vannak. (Igaz! Ugyvan! a baloldalon.) A miniszterelnök tehetetlensége és gyámoltalansága miatt egyik megaláztatás után a másik éri az országot. Ezt a miniszterelnök meg is érdemli, de nem érdemli meg az ország. (Zajos hejeslés.)

S Kerényi Niki igen férfiasan viselte ma-gát. Nem szót ő se egy hangot se, csak kérdőleg nézett végig rajtunk, s aztán mosolygott. Mennyire irigyálem és bámultam én akkor ezt a mosolygást, a szilárd lelkek ez ön-tudatlan pose-át, s mennyire szégyeltem ma-gamat a kisgyerekes gyávaságunk miatt. De ez a szégyen nem használt semmit, nagyobb volt a remegés az igazgató és a tanárok harag-jától.

Niki nem szót a mentségére egyetlen egy szót sem. Hiába faggták, hogy mért veteme-dett ennyire, hiába biztatták, hogy legjobb lesz, ha bevall mindent, kinem nyitotta volna az ajkát a világ minden kincseért sem. Csak mosolygott, hogy mi még jobban szégyeljük magunkat, s hogy az igazgató még inkább hara-gudjék.

A konferenciának az lett a vége, hogy a szegény Nikit kicsapták a Kereszty-intézet-ből is, »mert a konkolyt nem lehet megtűrni a jó termés között,« mondá a pohos igazgató ke-netteljes hangon.

S Niki, akit nemcsak a piaristáktól, de még a Kereszty-intézetből is kicsaptak, mégis többre vitte, mint mi valamennyien. Nem esoda, sok leczkét adott neki a Sors az élet tudomá-nyából, s az első leczkét, mely az emberek há-latlanságáról szól, már nagyon korán, még az iskola padjai között a fejébe verte. Milyen so-kan sajnálták akkor, s milyen sokan irigylik most a szegény Nikit, a kivel szemben oly rú-tál viseltük magunkat!

Csak a legutóbbi ünnepi aktusnál is, ama-gyar udvari marsall eskütelésénél jelen volt minden magasabb méltóság, csak a bizonyos svájci tengernagy hiányzott arról.

(Nagy derűtség a baloldalon. Mozgás a jobboldalon.)

Magyarország miniszterelnöke nincs tisztá-ban azon nagy feladattal, melylyel kiváló állása megtiszteli. Minden hivatalos intézkedését a sa-ját kicsinyes felfogása szerint teszi meg, nem törődve sem közjogi hejzetünkkel, sem a tör-vénnyel. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

Ha ismerjük azt a titkos hatalmat, mely lehetővé teszi Bánffy maradását, akkor érteni fogjuk azt is, hogy miért sürgős oly annyira a kiegyezés letárgyalása s megkötése.

Az a titkos hatalom a következőleg írható körül: **Bánffy legkevesebbet kér s legkevesebbet ígér.** Ausztriának érdeke, hogy Magyaror-szágnak gyámoltalan kormánya legyen s a je-len időkben érdeke, hogyha már a gyámoltal-an kormány megvan, e gyámoltalan kormány alatt köttessék meg a kiegyezés! (Zajos helyes-lés a baloldalon.) Ezért van az a nagy sietés a tárgyalásokkal! (Igaz! Ugy van! a balol-dalon.)

Az 1867. 12. tezik fennmaradása felté-lekhez van kötve, E feltételek, hogy ne csak Magyarországnak, hanem Ausztriának is legyen **teljes alkotmánya.** Hosszasabban fejtegeti, hogy mit ért ő s párthívei e teljes alkotmány alatt. Az a kérdés most, hogy Ausztriában van-e teljes alkotmány? A mult év decz. 10-én az osztrák kormány elnöke olyan nyilatkozatot tett, hogy ő elismeri a képviselőház fontossá-gát (Felkiáltások: Minő kegyes!) de ő felelő-séggel nem tartozik a háznak, hanem császár-jának. Hát teljes alkotmány-e az, a midőn a miniszterelnök megtagadja a parlamenti rend-szert? Amidőn megtagadja az alkotmányosság egyik legfőbb garanciáját: a parlamenti fele-lősséget. Ha Ausztria elvesztette az alkotmá-nyosságot, akkor ismét, mint a multban any-nyszor, emminens lett a veszély a mi alkotmá-nyunkra nézve is.

Az a tény, hogy a miniszterelnök kormá-nyát nem parlamenti eredetűnek vallja, meg-botránkozást kelt itt mindenütt, hiszen Magyar-orzágnak érdeke az, hogy Ausztria is teljes alkotmányon birjon.

Azok a hallatlan választási visszaélések, melyek mintegy mézárszékké változtatják a választási küzdőteret, mutatják már nálunk is azt az irányzatot, mely Ausztriában lábra ka-pott. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

A miniszterelnöknek s a belügyminiszter-nek e hallatlan választási gyalázatoságokra nincs más válaszuk, mint a nevetés. Pedig ő nem tudja, hogy XIV. Lajos bakói közül, melyik volt kegyetlenebb, az, amelyik nevetett, vagy az-e mely sirt? (Zajos helyeslés s éljenzés.)

A miniszterelnök az Isten békéjét is han-goztatta. Erre ő nem felelhet mást, mint men-jen Isten békéjével! A megsértett alkotmány védelmében a leghevesebb s a végtelenségig menő küzdelmet jelenti be. (Zajos- és hosszantartó éljenzés a baloldalon.)

Az 1867. 12. tezik végrehajtása védelmé-ben hosszabb határozati javaslatot nyújt be, melyszerint, miután Ausztriában az osztrák mi-niszterelnök nyilatkozatából kifolyólag nincsen teljes alkotmány, nincs felelős miniszterium, **utasítsassék a kormány, hogy Ausztriával minden érintkezést, minden alkudozást szün-tessen be.** (Hosszantartó, szünni nem akaró él-jenzés.)

Apponyi Albert: (Halljuk! Halljuk!) Ugron Gábor egy határozati javaslatot nyújtott be, mely hat. javaslat indokolásainak nem minden részével identifikálja magát. De a hat. javas-latot azért elfogadja, csak hogy más indokolás kíséretében. Hozzájárul ő is ahoz, hogy a ki-egyezési tárgyalások szakittassanak meg, s ő ez indítványt azzal indokolja, mert a kormá-nyban egyáltalán nem bizik s nem tartja a kor-mányt képesnek arra, hogy a kiegyezést a nemzeti vitális érdekek megsértésének nélkül megtudná kötni. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Hosszasabban foglalkozik azon abszurd tankönyvekkel, melyeket a katonai akadémiá-kon tanítanak. Az irányzatosság nyilvánvaló. Elkövetnek mindent, hozzányulnak minden fur-fanghoz, csak hogy összezavarják a fogalmakat,

hogy a hallgatók valahogyan meg ne ismerked-hessenek a létező, törvényes állapotokkal. In-nen van azután, hogy a közös hadseregnek fo-galma sincsen az önálló független Magyaror-szágról.

Kéri a miniszterelnököt, hogy e fejtetőre állított közjogi tankönyvet adja ki véleménye-zés végett a miniszterelnökség közjogi osztályá-nak s a betérjesztett vélemény alapján tiltsa el a tankönyvek használatát. Mert az mégis abszurdum volna, hogy ilyen botrányos állapo-tokat továbbra is megtűrjünk.

A kormány iránt a legkevesebb bizalom-mal sem viseltetik, a miniszterelnökség tételét nem fogadja el. (Zajos éljenzés.)

Bánffy Dezső báró: Nem volt ez ideig tu-domásom arról a közjogi tankönyvekről, me-lyekről **A p p o n y i** Albert gróf megemlékezett. Mindenesetre meg fogom vizsgáltatni az ügyet s a vizsgálat eredményéhez képest intézkedni fogok.

Megemlékezett ezután az önálló magyar udvartartásról.

Az önálló magyar udvartartásra nézre ugy e kormány, mint az előbbi kabinet már nyilat-kozott.

Kijelentették, hogy **annak szükségét nem látják,** amit úgy Ő Felsége, mint a kormány szükségesnek látott ez irányban, az már meg-történt. (Gunyos nevetés a baloldalon.)

Beszél ezután a miniszterelnökség hatá-sköréről s azt bizonyítja, hogy ő hatáskörét sohasem lépte túl; hiszen ez ellen miniszter-kollegái tiltakozának legelőször. (Gunyos ne-vetés a baloldalon.)

Hogy mennyiben képes állásának megfelelni... (Nagy derűtség. Felkiáltások: Ojjé! nagyon meg tud felelni!) arra nézve sem Ugron-t, sem Apponyi grófot nem tartja illetékes-nek. (Gunyos nevetés a baloldalon.) De azt sem tagadhatja senki, hogy kötelességét a legjobb tehetsége szerint igyekszik és akarja teljesíteni.

Az, hogy Apponyi és Ugron Gábor nem biznak benne, az őt nem fogja visszatartani attól, hogy a kiegyezési tárgyalásokat folytassa s a kiegyezést a törvények szerint a ház elé hozza.

Igaza van **U g r o n** Gábornak, Ausztriának is a legteljesebb alkotmánnyal kell birnia — ez alkotmányt bírja is. Hiszen **B a d e n i** nyi-latkozata nem megtagadása a parlamenti-rend-szernek. (Zajos ellentmondás a baloldalon.)

Kéri a tételt megszavazását s Ugron Gábor hat. javaslatának elvetését. (Elhaló éljenzés a jobboldalon.)

Helfi Ignác szólásra áll fel. A képviselők kifelé indulnak. Felkiáltások: Őt percz! Őt percz! **Babó** Emil: kimerített bennünket a minisz-terelnök nagy beszéde! (Gunyos derűtség. Zaj. Elnök csenget.)

Elnök: Tisza László urat figyelmeztetem, hogy a csendet ne zavarja. (Éljenzés balról.)

Helfi Ignác rövid indoklás kíséretében pártolja Ugron Gábor határozati javaslatát. Meg-emlékezik a miniszterelnök újévi beszédéről s kérdi a miniszterelnököt, hajlandó-e még a jelen országgyűlésen oly intézkedéseket tenni, melyek végett vessenek a választási botrányos vissza-éléseknek. Hisz ezek a botrányos és hallatlan visszaélések már már az alkotmányt veszélyez-tetik. A tételt nem szavazza meg.

Szederkényi Nándor a miniszterelnök új-évi beszédével foglalkozik. E beszédben a mi-niszterelnök mintegy programot adott, melyet itt szeretnének hallani határozott formában.

Utal a miniszterelnök által több ízben adott programokra, melyek reá nézve azt a benyo-mást teszik, hogy a miniszterelnök maga sincs tisztában azzal, hogy mit akar. Oly körülmé-nyek között nagyon is jogosult annak követelése, hogy a miniszterelnök terjessze elő a ház fog-lalkoztatására vonatkozó programját.

A tételt nem fogadja el, hanem csatlako-zik Ugron Gábor hat. javaslatához.

Sima Ferenc: Szederkényi Nándor azt mondta, hogy a miniszterelnöknek nincs munka-programja. Ő ezzel szemben azt kénytelen bi-zonyítani, hogy igenis meg van a munka pro-gramja. Deorganizálása minden institucionk-nak, amint ez frappánsul kiviláglik az összes vonalokon.

Aposztrofálja a kormány s a kormánypárt

politikáját s azt mondja, hogy az a legalacsonyabb nivóra szállítja le a párt értékét.

Kiméretlen szavakkal emlékezik meg a választási botrányokról; az olyan kormánytól, mely a nyitrai és stomfai választásokat megtűri, nem is remélhető, hogy komoly volna a szándéka a szabad választást biztosító garanciákra nézve.

Nagyvárad város közügyei.

Városi közgyűlés.

(Saját tudósítónktól.)

Három órakor még alig volt néhány városlátogató a közgyűlési teremben; itt-ott húzta meg szerényen magát egy-két ismeretlen alak, akiket a legutóbbi választás segített be a zöld asztal mellé.

De később lassankint benépesült a nagy terem; a tisztviselők is egyenkint beosontak a hátsó ajtón, hogy meghallgassák, miként zuzák össze három éves reménységük, vágyaik megvalósításának tervét: a fizetésemelési javaslatot. Mert bizony ezen kívül alig volt olyan ügy felvéve a tárgysorozatba, a miért még Kunyhóssy János is érdemesnek tartotta volna felfáradni a havas időben a rozoga város-házára.

A legjobban meg voltak akadva az új városlátogatók. A város ősz podesztája kísérte figyelemmel őket s mikor észrevette, hogy a napok óta bemagolt szűz beszéd ki akar törni, olyan szigorú pillantást vetett rájuk, hogy beléjük fagyott a szó. Így aztán sikerült elérni, hogy a szűz beszédekben a jövő gyűlés közönsége gyönyörködhet.

Különben a fizetésemelésre nézve ezuttal is azt határozták, hogy majd egy rendkívüli közgyűlésen határoznak. Hogy miként? Azt a mai gyűlés után bajos volna megjósolni.

A közgyűlés egyik fontosabb, örvendetes határozata, hogy a nyári szezonra biztosították a kolozsvári szintársulatot.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Beöthy László főispán délután 3 órakor nyitotta meg a közgyűlést.

Jelen voltak:

Amigó Mór, Andriška Károly, dr. Baróthy Ákos, Beczky Lajos, Berger Dániel, dr. Berkovits Ferencz, Bertsey György, dr. Bozóky Alajos, Bozóky Béla, Csobánecz Lajos, Déry János, Fekete László, Frankl László, Frankó Endre, dr. Friedländer Sámuel, Gyöngyösi Lajos, Guttmann József, Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, Kaczián Károly, Kékus Vidor, Knapp Ferencz, dr. Konrád Márk, dr. Kornstein Lajos, Kunyhósi János, Mezey Mihály, Mészáros József, Mihálovics János, dr. Molnár Imre, Papp István, dr. Radó Ignác, dr. Rednik József, Ritoók Zsigmond, dr. Sarkadi Lajos, Serdült Bálint, Serényi Gusztáv, Stark Gyula, Stern Hermann, Schütz Albert, Schvartz Antal, Szmekta György, Szokoly Tamás, dr. Várady Zsigmond, Ternyei Antal, Andrényi Lajos, Czegléd Sándor, Farkas Izidor, Germán Károly, dr. Grósz Albert, Grunwald Henrik, Heringh Sándor, Hillinger Lipót, Huzella Gyula, Ince Lajos, Janky József, dr. Korda Kálmán, Kugler Albert, dr. Kutiák Ágoston, Löblé Henrik, Mayer Sándor, Mihelli Adolf, Moskovits Mór, Molnár Lajos, dr. Munk Béla, Némethy Károly, Nyíry György, Papp György, Rendes Vilmos, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Schenker Mihály, Weiszlovits Adolf, dr. Vári Szabó Béla, Kövér Sándor, Rác Mihály, Dus László, ifj. Rimler Károly, dr. Gram Károly, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Busch Dávid, dr. Hoványi Ferencz, Hegedüs Géza, Ragány János, Komlóssy József, Jablonszky Emil, Tóth Márton, Nemes Jenő, Szántó Lajos, Szűts István.

Első sorban a polgármester havi jelentését olvasták fel, melynek adatait már közöltük. Megemlékezik a jelentés végén a polgármester arról, hogy a József ezred 50 frtot, egy magát megnevezni nem akaró r. kath. főpap ez évben is 100 frtot küldötték a városi szegények részére s ezeket a polgármester kiosztotta.

A jelentést tudomásul vették s az adakozóknak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Elnök főispán Lintner Kálmán vágóhídi felügyelőt tb. városi állatorvossá, Vajnovszky Vincze végzett jogászt pedig tb. fogalmazóvá nevezte ki.

Interpellációk.

Mielőtt a többi ügyek tárgyalásába mentek volna, Szokoly Tamás két rendbeli interpellációt intézett a polgármesterhez.

Mióta a város kezeli az italmérési adót, mindig kiegyeztek a magánborfogyasztókkal. Most még nem történt meg; miért is kérde, hogy hajlandó-e a város most is kiegyezni?

Sal Ferencz polgármester azon kijelentése után, hogy a kiegyezés a magánborfogyasztókkal most is létrejön, Szokoly a választ tudomásul vette.

Szokoly Tamás másik interpellációja a vámdíjak emeléséről szólt. Az interpelláló szerint jogtalanul, a törvényhatóság határozata nélkül új év óta a vámsorompóknál magasabb vámokat szednek. Ez káros a város közönségére, mert elriasztja a vidékieket a nagyvárad piactól s így drágaságot idéz elő.

Papp János gazdasági tanácsos konkrét adatokat kíván. Igaz, hogy a szekereken behozott áruk után a piaci vásárvámot már a vámsorompóknál megveszik, de a kocsik vámja a régi. Ez által megakadályozzák, hogy a faluról behozott árukat az utcákon árusítsák s kivonják magukat a piaci vásárvám fizetése alól. A törvényhatóság határozta ezt, de még végérvényesen nincs jóváhagyva. Az első 9 nap alatt több vásárvám jött így be, mint azelőtt egész hónapban.

Szokoly Tamás a választ tudomásul vette, azzal, hogy majd konkrét adatokkal szolgál.

*

A kitűzött ügyekre térve át, tudomásul vették az igazoló választmány jelentését a decz. hó 22-én megtartott törvényhatósági bizottsági választásról.

A „Garasos-híd” bérlete.

A felső-kőrösi gyaloghíd bérletére vonatkozólag a miniszter új árlejtést rendelt el.

Hlatky Endre tiszteli a miniszter határozatát, azonban ebben a kérdésben más véleménye van. Meg kell magyarázni a miniszternek, hogy a mikor a város egy régi bérlőjének akarja, bár pótajánlat utján, ugyanoly összegért a bérletet kiadni, ezzel nem vét közigazdasági érdeke, sem az erkölcs ellen. Hasonló példa már több volt Nagyváradon s így feleliti a reáliskola, kaszárnya és vízvezeték építését. A híd vámjára nézve új szabályt állapított meg a miniszter. Zách most fél, hogy a kenyér elvész a kezéből, azért tett pótajánlatot. A másik gyaloghídat a régi bérlő évi 300 frttal olcsóbban kapta, mert nem volt rá más vállalkozó. Irjon fel a törvényhatóság a miniszterhez, s hozza fel a fentebbi okokat s hivatkozzék az autonomiájára.

A közgyűlés egyhangulag elfogadta Hlatky Endre indítványát s olyan értelemben ir fel a miniszterhez.

*

A városi tanács bejelenti, hogy a város a szesz italok után eső fogyasztási adók szedését 1896. jan. hó 1-én megkezdte, személyzet szaporítás nélkül.

Tudomásul vették.

Az igazságügyi palota építése folytán kért köztérátengedést és az igazságügyi palota környékének rendezése, járdák építése, világítása, csatornázása céljaira szükséges 11 ezer frt folyóvátételét az 1897. évre minden vita nélkül megszavazták.

A tisztviselők fizetésemelése.

Legfontosabb tárgya volt a közgyűlésnek a szervezeti szabályzat módosítása, valamint a tisztviselők fizetés rendezése és a személyzet szaporítása. A kinyomatott szervezeti szabályzat tervezetét felolvasottnak vették. Először

Kunyhóssy János szólt a tárgyról. Ohajtja a tisztviselők fizetésének emelését, de ez alkalommal nem fogadja el a javaslatot, mert azt nem bírja meg a város helyzete. 46,000 frtnál magasabb összeg a tervezett eme-

lés. Ha leütjük belőle a drágasági pótlékot, marad 26,000 frt több kiadás; ez pedig 2% közközlőnek felel meg. Nem felelhetjük meg, hogy nagyszabású tervek keresztülvitelét, mint a színház, városház, községi iskolák építését, ami évi 40,000 frt költséget ró ránk. Így 20%-al emelkednék a közközlő. Ezen könnyedén átsuhanni nem lehet. Akkor megy bele a fizetésemelésbe, ha a tanács kimutatja, hogy a város pénzügyei megbírnák. Egyesek azt hozzák fel, hogy közvetett adókból kitelik az összeg, de ez csak 3 évre van engedélyezve, míg ha a fizetéseket felemeljük, az alól többé nem menekülhetünk. Adjon a tanács felvilágosítást a fedezetre nézve, akkor megszavazza.

Szokoly Tamás osztja Kunyhóssy János nézetét. Csak akkor fogadná el a fizetésemelést, ha a város megterhelhetése nélkül volna keresztülvihető. Így még a tárgyalás alapjául sem fogadja el.

Serényi Gusztáv ellenkező meggyőződéstől vezéreltetve, elfogadja teljes egészében a tanács jelentését. Ha azt követeljük, hogy a tisztviselőink szorgalmasak, tisztakezűek legyenek, adjunk nekik megfelelő tisztességes fizetést. Felteszi a polgármesterről, hogy ha nem bírná a város fedezni a fizetésemelés összegét, az első volna, aki frontot csinálna azzal szemben. Ő (szóló) megmondja, hogy miből fedezzék a fizetésemelés összegét. (Közbekialtások: Halljuk! Ez kell csak!) A fogyasztási adó mostani emeléséből. (Zajos közbeszólások: Hát 3 év után?) A tanács javaslatát teljesen elfogadja.

Dr. Berkovits Ferencz elfogadja mindenben az előterjesztést. A törvényhatóság már több ízben kimondta, hogy emelni kell a tisztviselők fizetését s csak elodázta annak megvalósítását. A közvetett adókat a tisztviselők fizetésemelésére kérték. Könnyelműen megszavazunk olyan dolgokat, mint a tűzérkaszárnya építése, mely évenként 18 ezer forintba kerül. (Ugy van!) Az nem aggasztja, hogy a közvetett adók csak 3 évre vannak engedélyezve. Ez az államnál is így van; megállapítják a fizetéseket, pedig évenként szavazzák meg a költségvetést. Ha egy bevételi forrás csökken, gondoskodnak más fedezetről. Ő sem szívesen fizet többet, de a tisztviselőktől nem tagadhatja meg a fizetésemelést. Ajánlja a tanács javaslatát elfogadásra.

70,000 frt több kiadás.

Dr. Friedländer Sámuel nem fogadja el a tervezetet. A közgyűlés azt mondta ki, hogy a fizetéseket arányosítsák. A fizetésemelés nem 40, hanem 70 ezer frt több kiadást okozna, mert egyeseknek a részletes tárgyalás során emelni kellene. Hogy nem arányosan van a fizetésemelési javaslat kidolgozva, például felhozza, hogy az adóbehajtási hivatal főnökének kevesebb fizetése lenne fizetésemelés esetén, mint most a drágasági pótlékkal van. Azt akarják, hogy a kisebb fizetésűek is megélhessenek. A fedezet a másik főok. A fogyasztási adók 30,000 frt évi jövedelmet hoznak, de csak 3 évig. Készítsen a tanács egy normal budgetet, s akkor meglátják, hogy meglehet-e szavazni a fizetés javítását.

Emeljük a közközlőt.

Dr. Sarkadi Lajos szavait többszöri zugás szakította félbe. A fedezet meg lesz. Ma a közvetett adóból, ha az elvész, pótdoból vesszük be. A közvetett adókat is a város közönsége fizeti (Közbekialtások: Sofizma!) A közigazdasági életben az egyik ember a kiadásait igyekszik a másikra háritani. A tisztviselők fizetésének javítása ép oly szükséglet, mint más. Megszavazza a javaslatot.

Személyi pótlékok.

Dr. Váradi Zsigmond szerint a javaslat kidolgozásánál hibát követtek el, mert nem tekintették, hogy van-e fedezet. Ez okoz sokaknak aggodalmat. A kérdés sarkpontja a tisztviselők megélhetése, hogy ne szoruljon mellékjövedelemre. Bármelyik városi tisztviselőnek olyan fizetése van, hogy abból megfelelően nem élhet meg. Az strucz-politika, ha ilyen fizetési tisztikarral akarunk menni egy város fejlődésnek. De komoly aggályokkal van eltelve ő is a jövőt illetően. Ha a fogyasztási adók kimaradnának, ez káros lenne, mert a közközlőt kelene emelni.

Azt indítványozza, hogy a mostani fizetést hagyják meg továbbra is, s a tervezett emelést 3 évig mint személyi pótlékot adják s 3 év után újból tárgyalják a kérdést és az akkori helyzethez képest határozzanak.

A fizetések arányosítása.

Hlatky Endre hosszabban, éles logikával tárgyalta a kérdést. Gondolkozott afelett, hogy képes lesz-e Nagyvárad fedezni a 46-000 frt többletet. A tanács nem kísérte kellő felvilágosítással a javaslatot. Ismerteti a fizetés emelés kérdésében eddig történt dolgokat. A czél az volt, hogy a fizetéseket arányosítsák. Erre a czélra szolgált volna a közvetett adó, de ez az eredeti tervezettől eltérően, sok változáson ment keresztül. A tanács adott volna ki egy memorandumot a város mai anyagi helyzetéről. Ebből láttuk volna, lehet-e a különben szükséges fizetésemelést megadni. A drágasági pótlék 32 ezer frt, ezt le kell vonni a fizetésemelés összegéből, éppen így a szükséges ujállások rendszeresítése folytán előálló 14 ezer frtot is, mert ezek úgy is kellenek. Czáfolja dr. Sarkadi Lajos azon állítását, hogy mindegy akár fogyasztási adóban, akár közköltő emelésben fizetjük be a szükséges összeget. Az adó különösen a háztulajdonosokon igen magas; csak a vízvezetés 23% közköltőt kíván. A kérdés fontos, azért nem szabad elhamarkodni. Indítványozza, hogy a javaslatot, a tanács által összállítandó memorandummal együtt, egy rendkívüli közgyűlésen tárgyalják, melynek összehívására kérjék fel a főispánt.

Még pár hozzászólás után Hlatky Endre indítványát elfogadták s a fizetésemelést egy közelebb tartandó rendkívüli ülésen tárgyalják.

Az igazoló választmány.

Az igazolóválasztmány tagjaivá a törvény hatóság megválasztotta dr. Molnár Imre, dr. Berkovits Ferencz, Mihelly Adolf, Hlatky Endre és Mezey Mihályt. A főispán kinevezte elnöknek Némethy Károlyt, tagoknak Frankó Endrét, Palay Lajost és dr. Hoványi Gyulát.

A nyári színház.

A színházi bizottság jelentést tett, hogy Megyery Dezső kolozsvári színházgató a nyári idényre játsszói engedélyt kért. A kérelmet a bizottság pártoló véleménynyel kísérte.

A közgyűlés minden vita nélkül, egyhangulag helyt adott Megyeryi kérelmének s felhatalmazta a színházi bizottságot a szerződés megkötésére.

Még néhány apróbb ügyet intéztek el s elnöklő főispán a közgyűlést berekesztette.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Január 11. Gyermekebarát bál a »Fekete Sasban.«
 » 12. Iparos bál a »Fekete Sasban.«
 » 19. A függetlenségi és 48-as népkör közgyűlése d. e. 11 órakor.
 » 19. A függetlenségi és 48-as népkör bálja a Zöldfában.
 » 25. A tiszlikar táncestélye a Fekete Sasban.
 » 28. Román ifjuság hangversenye és bálja a Zöldfában.
 Február 2. A várad-velencei reformátusok bálja a Zöldfában.
 » 6. Gyárosok és nagykereskedők bálja a Csarnok nagytermében.
 » 15. A tiszlikar táncestélye a Fekete Sasban.

UJDONSÁGOK.

* **Sikkasztó postatiszt.** *Hurray Emil* gömör megyei születésű 26 éves, nős posta és távirtdai fogalmazó házkutatást tartottak Hurray lakásán, mely azonban semmi különös eredményre nem vezetett. A rendőrség a sikkasztó kézrekerítése végett megtette a legmesszebb menő intézkedéseket, a többi között a belügyminiszteriumot és a fővárosi államrendőrséget táviratilag értesítette, hogy esetleges külföldre menekülését megakadályozzák.

* **A vakáció vége.** A nagyvárad kir. kath. jogakadémia hallgatóinak a tegnapi nappal véget ért a karácsonyi vakációjuk. Ma már ismét megjelennek az uri-utczai nagy sárga ház termeiben, hol a hónap végéig komolyan folyik a dolog, hogy az első félévi indexben mentül több legyen a »kitűnően kollokvált.«

* **Betömött kútak.** Mikor a vízvezeték megnyílt s jövizü víz csurgott a csapokból, egyik másik házigazda betömte a kávas kutat, s amíg a fagy el nem jött, vízvezeteki vizet ivott. Mióta azonban eljött a fagy úgy a köz-kutak legtöbbje, mint igensok házi vízvezeték befagyott, s egyes családok csakugyan szomjan vannak. Ákózzák a vízvezeteki kutakat, a melyek nagy része (p. Országut utczán) december 1 óta használhatatlan s nem igen jókat kívánnak azoknak a kik a régi jó gémes kutak betömését tanácsolták. Valóban úgy »morog a város« mint a tűzhányó hegy a kitörés előtt. És eléggé jogosan kérdezi, hogy miért fizetik a Walsler czéget, ha rosz kutakat állított? Vagy mirevaló az a városi mérnöki hivatal mely e bajt megbírálni vagy nem képes, vagy arra nem hajlandó. Tegnapi vizhiánynak majdnem egy ember esett áldozatul. Másodmagával a körös-ről merített vizet. A meglazult jég alatta leszakadt s bizony csak a jégvágó emberek gyors segélye mentette ki a Nagyhid melletti mély vízből.

* **A párbajmánia ellen.** A debreczeni jogakadémia igazgatósága elhatározta, hogy szigorú intézkedéseket tesz a párbajozás megakadályozására, a mely az akadémia fiatalágakörében botrányos módon divatban van. Az igazgatóság átiratban fölkérte az ügyészséget, hogy küldje meg neki mind ama jogászok névsorát, a kik ellen az elmúlt félévben párbajvétség miatt följelentés történt. Tizenhat fiatalembert nevezett meg az ügyészség, de mekkora lehet azoknak a száma, a kiknek hősködése nem jutott az ügyészség tudomására? Az akadémia igazgatósága a legkeményebb módon akarja megtorolni a párbajhősök virtuskodását.

* **Tragédia.** Ember, ujság, olvasás. — Sarok, hur, várakozás. — Hosszu idő, nagy harag. — Ujság embernél marad. — Pinczér, ember, szöbeszed. — Ur veszi az esztét. — Lárma, kávé, ember, ur. — Végsőig feszül a hur. — Ember, üveg, röpülés. — Ur fején sebesülés. — Rendőr, mentő, nagy zavar. — Ember menni nem akar. — Még egy rendőr, elvívés. — Ur, orvos, csilingelés. — Dutyi, kórház, ugy bizá — Megvan a tragédia.

* **Kirabolt patika.** Nem rég történt, hogy a nagypiaczon kirabolták Sterthal Sándor gyógyszerész üzletét. A lapok — mi is, közölték az esetet és a körülményekből következtetve a gyógyszerész laboránsát gyanúsították a tettel. A rendőrség ez irányban indította meg a vizsgálatot és bár a laboráns tagadott, átadja a kir. ügyészségnek, hol még mindig vizsgálati fogságban ül. Most egy kis változás történt az ügyben; u. i. a gyógyszerész faskamarájában megtalálták azt a 260 forintot, mely a rablás alkalmával az üzletből eltűnt. A pénz rongyokba takarva volt elásva a kamarában, a mi természetesen a laboránsra nézve terhelő körülmény, mert ott a háziakon kívül senki sem fordult meg. A tagadást ilyen bizonyíték után valószínűleg elhagyja és letárgyalják az ügyet rendes útján a törvényszék előtt.

* **Lágy idő lesz.** Az ország békája is jövendöli; a barométer esik, avagy hátrafele fut; a hegedü húr ereszkedik; a só lágyul; a tajték-pipa nedves felszint kap; a varju esendes; a tyukok fe-

dél alá húzódnak; a Körös medrében levő jéghegyek felemelkednek; némely ember álmos; a harang-szó távolra cseng stb. stb. és a mi fő közeleg a hold nyulás a mi változtatni szokott az időjárás, fő dolog az, hogy a jégvermek telve vannak olyan aczélos jéggel, melynél szebbet, tisztábbat nem szedtek Nagyváradon 5—6 év óta.

* **Elsikkasztott földbirtokok.** A Helység-névtár adatait rendszeren készpénznek veszi minden inzellér-ember, mert ezek rendszeren hivatalos jelentésekből készülnek. A tavalyi felmérések azonban ugyancsak lezáfolták a Helység-névtárat, mert ezekből kitűnt, hogy a Szent István koronája alá tartozó országok területét a Helység-névtár nem kevesebb, mint 324695.19 négyszög kilométerrel kisebbnek tüntette fel a valóságnál. Kitűnt az is, hogy valamennyi megye területe rosszul van fölmérve. Így Biharmegye területe a Helység-névtár szerint 1856095 kat. hold, az új felmérések szerint pedig csak 1846140 kat. hold. Biharmegye területét tehát a Helység-névtár 9955 kat. holddal nagyobbra tünteti fel a valóságnál, Békésmegyéből ellenben kerek 3000 holdat, Hajdumegyéből 8000 holdat, Szatmármegyéből 7000 holdat. Szilágymegyéből pedig 4000 holdat elsikkaszt. Ezek után szép bizalommal viseltethetik az ember az országos statisztikai hivatal szerkesztésében s államkölségen megjelent Helység-névtár adatai iránt!

* **Különös állat.** Egy olasz humorista állítólag azt olvasta egy kínai mandarin könyvében: »A nyugati népek különös nagy állatot szoktak magukkal czipelni. Néha négy lába van, néha csak három, s ha az ember akarja, akkor énekel. Férfiak, többször nők és gyermekek szoktak elébe ülni, azután a fogait verik s rálépnek a farkára. Erre elkezdi énekelni, de nem olyan szépen, mit a madár, hanem sokkal hangosabban, eszeveszetten lármázva. Daczára roppant fogainak, nem bánt senkit s meg sem kell kötni, nem szalad el.« Az olasz humorista úgy véli, hogy a kínai mandarin e különös állat alatt a zongorát gondolja.

* **Egy fiatal urnó öngyilkossága.** Sárospatakon — mint levelezőnk táviratozza — nagy feltűnést kelt Szabó Béla földbirtokos és gőzmalomtulajdonos nejének öngyilkossága. A gyönyörű szép 28 éves asszony ma reggel a hálószobájában lévő függőlámpa szögére felakasztotta magát. Miért követte el végzetes tettet, senki sem tudja és a szerencsétlen asszony nem hagyott hátra semmiféle levelet, mely tettet megmagyarázná.

* **103 éves asszony.** Békés-Csabáról írják lapunknak: Ma halt meg Gyomai Fésüs Rebeka asszony, a ki két hónappal ezelőtt mult százhárom esztendő. A halottat nagyszámu unoka és dedunoka siratja.

* **Kölcson a margittai izr. hitközségnek.** A vallás és közoktatásügyi miniszter a margittai aut. orth. izr. hitközségnek 5.500 frt állami kölcsönt engedélyezett és most továbbítás végett leküldötte a vármegyéhez azt a rendeletet, melyben a budapesti kir. központi állampénztárt utasítja, hogy a margittai orth. izr. hitközség részére iskola építési czélra engedélyezett 5.500 frtnyi kölcsön összeget a község előljáróságának fizesse ki. A miniszter rendeletében arra is utasítást ad, hogy a kölcsönt az országos izraelita iskola-alap naplójában elhelyezett cselekvő tőke czimen számolja el az állampénztár.

* **Kirabolt Bethlehemesek.** Pankotán Aradmegyében esett meg az a furcsa eset, hogy két akasztófavirág — Tulan Illés és Csernye György — szegény bethlehemes gyermekeket rabolt ki nehéz éneklésekből összekuporgatott pénzükből. Este 7 órakor rálestek a jókedvű fiukra s erőszakkal elvették tőlük a cukorkával körülaggatott karácsonyfájukat a hozzáerősített pénzesperselylyel együtt. A cukrot, — mint kiderült nyomban el is fogyasztották, a pénzt pedig mintegy 2—3 frtot testvériesen megosztották egymás között. A gyermekek feljelentésére a hatóság azonnal letar-

tóztatta a két utonállót s miután tettüket beismerték, átszolgáltatta őket a büntető bíróságnak, hol rablás büntette miatt fogják felelősségre vonni.

* **Sertésvész Aradon.** Az aradi kincstári hizlaldákban sertésorbáncz lépett fel Deutsch Bernát és Benigni Sámuel hizói között. Körülbelül másfélezer állat betegedett meg, mire a főkapitány vesztézárt rendelt el. Tegnap azonban már teljesen megszűnt a járvány a gyors fertőtlenítés következtében. A beteg sertéseket levágták s a húsreszeket felküldték az országos állatorvosi akadémiának, hogy elejét vegyék annak a hirnek, hogy Aradon fellépett a sertéskolera.

* **Az iklódi új tanító.** A nagyváradai lat. szert. káptalan iklódi pusztájára Prichistál Béla kárászteleki segédtanítót választották meg.

* **Az új jégtanár** február végére ígerte meg Nagyváradra jövetelét, a mikor kezdő korcsolyázók részére tanfolyamot nyit. A fizetés alku szerint fog menni. Súlyosabb hölgyek 2—3-szoros tandíjat fognak fizetni. Nehézkesebb tanítványok szintén ugyanannyit. Bátrabb hölgyek tanítás-díja nem lesz drágább, negyed óránként — egy koronánál. — No! Hát érdemes ilyen kereset láttára még az érettségi után is járni?

A korcsolyázás tanulása.

Ha valamelyik kedves modoru uri ember képes velem elhitetni, hogy a stüglincz, héja vagy kanári, a Sonennwirth féle »Bazár«-ból vásárolt 10 kros repülő-gép után tanulta meg a repülést; ha egy másik — szintén kedves modoru — uri-ember arról győz meg, hogy a keszeg, paducz, kárász és a folyóvizek sok sok más hala, az uszodában, Gulyás bátyánk vezényszavára tanulta meg »ein-zvát«-t: akkor azt is elhiszem, hogy a korcsolyázás tanításához, külön mesterre van szükség.

Minden más egyébtől eltekintve, ezelőtt pár évvel, volt egy lovarda Nagyváradon s a czirkus tulajdonosnak a fia és leánya, nemcsak szorgalmasan látogatták a városligeti jégpályát, hanem a legügyesebb és legelegánsabb korcsolyázást mutatták be.

Hát ez igen természetes!

Jött azonban velük a jégpályára egy piczi, kedves leánya is, a két testvér húgoeszkája.

Ez a gyermek, amely ügyesen ugrált a ló hátán, oly kimondhatatlan ügyetlenséggel mozgott a jégen.

Minden harmadik, negyedik mozdulatnál olyat esett, mint a — zsák!

Mindenki sajnálta azt a fura kis apróságot. Tiszt urak, elegáns hölgyek, hát még a diákok? Milyen ügyezettel emelgették a kicsikét, mily szívesen akarták tanítani?

Hanem a kis leány testvérei, megköszönték a szíveséget, hagyták azt a kicsi jószágot bukdácsolni tovább!

Azt mondotta akkor a Liget közönsége, hogy tölem fő svénység; a czirkuszosoktól pedig lelketlenség, hogy azt a kis jószágot, valakivel nem tanítatjuk.

Az a kis jószág pedig kibukdácsolta magát egy délután. A második napon már »haladó« lett s a harmadik napon lefőzte azokat a hölgyeket, a kiket jó korcsolyázók három éven át — tanítottak.

Persze! Ezen nincs mit esodálkozni!
Bocsánatot kérek, igenis van!

Mert például, igen erős ember volt ugyan Robinetti, hanem azokat a targoneza földeteket, amelyeket a kis Birizdó Anti, (ha egyszer-egyszer a »barnát« megrakta) heteken, hónapokon át emelt kifelé a városligeti-tóból: nem birta volna hordani egy napig sem.

Szokni kell kérem, még az — olvasáshoz is. Nézzük meg a járt kezdő gyermeket!
Menni akar és folyton csak a vállát emelgeti! A lába meg se mozdul!

A kezdő korcsolyázó? — Tessék jól megfigyelni, kezeivel folytonosan veri a »taktust« — a többi korcsolyázónak! Persze azok rá sem ügyelnek, mert az »ütemek«, nagyon is egyformátlanok, és különösen sem egyik, sem másik korcsolyázóhoz nem szólnak — speciáliter!

Ha azután az ilyen »kezdőnek« vannak ismerősei? Azok sietnek is a segélyére az első

napon, de másnap már a jégre sem jönnek, nehogy kénytelenek legyenek N. N. Nagysámat — tanítani.

Nehéz szerep ám az »elefánt szerep«.

Azután meg — mondj igazat s betörök a fejed — a fiatal emberek megijednek ama hölgyecskéktől, akiket még korcsolyázni is — — — tanítani kell!

De hogy tanuljunk hát korcsolyázni?

Megmondom! — Harminez év óta vagyok eme kérdésben tapasztalt.

Már akármilyen piczi lábacskája van egyik-másik aranyos hölgynek, mégis csak szélesebb az, mint egy korcsolya éle.

Azon a piczi lábacskán sem tudnak elég biztosan lépkedni a kedves hölgyek, ha p. a Telek-utczai járdán mennek végig fagyos időben. Mennyivel sikosabb e járdánál egyik-másik jégpálya, s mennyivel keskenyebb a legparányibb cipőnél egy korcsolya-él?

A kezdő korcsolyázónak igen gyenge a boka-izülete. Ez folyton-folyvást oldalra, — be- vagy kifelé — dob.

Ez ellen úgy lehet védekezni, ha a kezdő korcsolyázó 2—3 napon odahaza köti fel a korcsolyát s a szobában felkorcsolyázott lábbal jár 1/2-1 1/2 órát; vagy napjában többször 1/4 órát.

Az a »kapaszkodás«, mely a korcsolyázót itt is előveszi áthat még a nyakizmok csoportjába is. De niesen a láb alatt sikos talaj s így az elesés ki van zárva.

A szervezet, majdnem mindenkinél különböző, tehát különböző az első próbálgatás sikere is. — Sikos járda, még az utczákon is van, annál inkább akad az udvarokban.

Méltóztassék egy kis sétát tenni az udvarokon, félkorcsolyázott lábakkal.

Méltóztatnak tapasztalni, hogy az az új terrénum már az egész test minden izmát igénybe veszi s előáll a »Peleskei Notárius«-ban is felemlített — »in-láz.«

Másnap újra kell kezdeni a (ad notám: Kneipolás) Halifaxolást.

A korcsolyát ne méltóztassanak sajnálni. Huzella 80 krtól kezdve ad egy pár jó korcsolyát s egy »korcsolyatanár« nem tanít óránként olesobban egy forintnál.

Három napi próba után méltóztassanak a jégre menni. De nem ám gidres-dombos, hanem jó sima jégre.

Ott is ne a nagyobb tömeget méltóztassanak keresni, hol a »kezdők kinlódása« nem látszik; tömegben fel nem tűnik, stb. hanem méltóztassanak külön csoportosulni s ott lépegetni.

Ez a lépegetés szerzi meg a gyakorlatot az előre és hátraesés ellensúlyozására.

Három nap mulva haladóvá lesz a kezdő korcsolyázó. Akkor aztán szívesen csatlakozik hozzá minden ismerős.

Olyan a korcsolyázás mint a táncz! A viszonyok mutatják meg, hogy ez is »munka« é vagy élvezet?

Rosz korcsolyázóval munka!

Jó korcsolyázóval — élvezet!

Hogy azután a »bógenek« mikor következnek egyik-másik korcsolyázónál? Ez az egyénektől függ!

Olyan fogalom a korcsolyázás mint a zene. Egyik nagyobb tökéletességet ér el benne, mint a másik.

Általános haszna mindenkire nézve a tiszta levegő beszívása; a vérkeringés gyorsítása; az izmok sokoldalú működése és végül kellemes, gyakran nagyon kellemes találkozások.

Ehhez csak jó jég kell! A siker magától megjön.

Rátkay József.

E G Y L E T.

A nőegylet választmányi gyűlése. A »Biharmegyei és nagyváradai nőegylet« választmányja tegnap d. u. 4 órakor báró Gerliczy Felixné elnöklésével ülést tartott. Jelenvoltak: Özv. báró Gerliczy Felixné elnöknő, Grunwald Henrikné alelnöknő, dr. Mayer Agostonné, Sal Ferenczné, Arany Sándorné, Busch Dávidné, Des Echerolles Kruspér Sándorné, Imre Jánosné, Serényi Gusztávné, Sokoll-Wilburg bárónő és Stark Róza választmányi tagok, továbbá dr. Mártonffy Bogdán jegyző és Mezey Mihály pénztárnok.

Elnöknő megnyitván az ülést, jelentést tesz a választmányának arról, hogy ő Felsője a királyi legmagasabb névnapja alkalmával az

egylet hálaadó isteni tiszteleten jelent meg s felsője védnökét főudvarnagyi hivatala útján táviratilag üdvözölte, mely üdvözlésre ő Felsője köszönő válaszirattal szerencsételte az egyletet.

Azután kegyelettel emlékeznek meg az egylet egy kiváló, érdemdes választmányi tagjának, dr. Sipos Arpádnak elhunytáról s indítványozza, hogy emléket jegyzőkönyvben örökítsék meg. A választmány elfogadja az indítványt s egyszersmind határozatilag kimondja, hogy dr. Sipos Arpádhoz részvétátiratot intéz.

Az elnöknő jelenti továbbá, hogy bár fáradságot nem ismerő munkásságot fejtett ki a f. évi decz. hó 29-ikére engedélyezett tárgysorsjáték jegyeinek elárúsítása körül, s bár sok jegyet adtak el, de az engedély kinyerése és a sorsjáték napja közötti idő oly rövid volt, hogy a huzást jelzett időben nem lehetett megtartani, azért a választmánytól utólagosan meghatalmazást kér a sorshuzási határidő kitolásának kérvényezésére. A választmány a jelentést tudomásul veszi.

Elintézték még a következő ügyeket: 1. Széher Jozefa 100 frtnyi hagyományát a választmány hálás köszönettel fogadta. 2. Kiutalványozták a Walsér-czégnek az árvaházi vízvezeték készíttési árát, 158 frt 45 kr. 3. Minthogy az árvaház udvarán levő kis lakás megüresedett, a választmány elhatározza, hogy azt többé nem adják ki, hanem beteg szobának használják. 4. Elintézték Kádár Mihálynének mostoha huga felvétele iránti kérvényét. 5. Óó Mihálynének az egyletből kilépését tudomásul vették. 6. Tudomásul vette végre a választmány, hogy az árvaházi telek két bérházában több javítás történt s kiutalványozta a költségeket.

A váci katolikus kör, mely jelenleg a leglátogatottabb köre Vác városának, a város hét külvárosában népkörök felállítását tűzte ki feladatául. Miután az előmunkálatok erre megtették és a kiküldött bizottság néhány száz jelentkezőről adott számot, a népkörök ügyét a katolikus kör közgyűlése elé vitték, hogy a népkörök, mint a katolikus kör fiókjai bevonassanak és az alapszabályok szerint módosíttassanak. — A tegnap tartott közgyűlés — kimondta a népkörök szükségét és annak alakítását úgy határozták, hogy abban minden szegény sorsu ember részt vehessen, s abban a nép anyagi érdekei mozdíttassanak elő olyképp, hogy őket oktassák a szőlők rekonstruálására, hogy a 300 hektár területet ismét virágzóvá tegyék. Hogy ez a mozgalom mily lelkesedést keltett, bizonyítja az, hogy egy vagyonos vendéglős háznak egy részét díjtalanul ajánlotta fel a kör céljaira.

Szent-Vinze egylet Debreczenben. Wolaffka Nándor dr. püspök-plébános kezdeményezésére jótékonyági egyesület alakult Debreczenben. Az egyesület célja azokon a szegényeken segíteni, kik mint nem helybeli illetőségűek, az ottani szegényházba fel nem vehetők vagy oda belépni nem akarnak. Az egyesület felkeresi a szerencsétleneket, a munkabíróknak munkát ad, a betegeket pedig ellátja a szükségesekkel. Az egyesület tisztikara — mint tudósítónk írja — így alakult meg: Egyházi elnök dr. Wolaffka Nándor, világi elnök Váci János, alelnök dr. K. Szalay Béla, titkár Wolaffka Antal, pénztárnok Csukás István, könyvtárnok Kurzsinszky László, ruhatárnok Pandura Lajos. Az új egyesület alapszabályait megerősítés végett felküldték a belügyminiszternek.

Irodalom és művészet.

— **Egy ujságíró-poéta könyve.** Egy derék ujságíró-kollegánk, Szigethy Vilmos válogatott verseiből egy kötetet rendezett sajtó alá. Nem nagy igényű, egyszerű, szívből fakadó dalocskák ezek, s a szerző úgy vetette őket papírra, amint megszülettek szívében egy-egy boldog — de többnyire boldogtalan pillanat hatásaként. Az 1 frt előfizetési ár a szerző czimére küldendő Nagybecsúrekre a Torontál szerkesztőségébe. Az érdekes kötetből mai tárcánkban mutatványt közlünk.

T A N Ű G Y.

A bihari iskolaszék megalakulása. Mint levelezőnk jelenti, Biharon az iskolaszék a köpetkezésképpen alakult meg: elnök: Fejér Nándor esperes-plébános, alelnök: Répási Mihály megyei utibiztos, jegyző: Bellovits Antal tanító, iskola-gondnok: Timon Ferencz, rendes tagok: Ádám György, Wojlovszky Henrik, Proksa Károly, Kováts József, Bodnár József, Homonnai István, Jámbor Imre és id. Safián József.

REGENY-CSARNOK.

Az erdészlakban.

Irta: Seevald H.

Fordította Bércziházi Bárczy Margit.

Tegnap végre, esetlen, parasztlábak nyomára akadt a csapda előtt a harmatos fűben. S ez bizonyára jelentett valamit. Nem szólt Wendlernek semmit, de minden eshetőségre elkészülve a rókát vagy a tolvajt meg akarta fogni. De sem egyik, sem másik nem mutatkozott. Öt óra után a messzebb fekvő faállományokat kellett megszemlélni s mivel — ő nagyon pontosan vevé, úgy a főerdész utasításait, valamint az egyes kerületeket — már 9 óra lett, mire az erdészlakba érkezett. A lát-határt sűrű fátyol látszék borítani, a nap pedig perzselő sugarakat bocsátott, a földre. Midőn az utolsó tintára ért megtörle homlokát s kalapját kezében tartva, haladt a kivezető erdei uton.

Lujzát már a kertben találta. Ugyilászék, mintha már várt volna rá. S ez hízelt neki. Liza nyolcz órákkor jött le szobájából s nagyon csodálkozott midőn a szokott, és reggelizhez terített asztalt sehohsem találta. Először Erikát hívta, azután Marit, de senki sem felelt. A veranda aajtáját feltárva az ujság és egy levél esett lábai elé. Ezszerint hát a postás sem talált senkit a ki a küldeményeket átvette volna. A levél a legjobb barátjától, Fridától jött. Liza csakhamar mindent feledve a sűrűn beirt lapok olvasásába mélyedt. Végre valahára megtudja mint éneke tovább nélküle a városban. Egész vigan a mint látszik, mert a levél kirándulásokról sétákról és kisebb nagyobb ünnepélyekről regélt, hol vidám hol pedig gúnyos mosolyokat csalva Liza ajkára. Hirtelen elakadva, színt változtatva, Liza a szédüléshez állt közel, míg szíve hevesebben kezdett dobogni. Mi ez itt az utolsó oldalon? — A te hosszúnakú svájczid, a mindenki — s régen a különösen az én kedves Lizim — udvarlója, még mindég a hölgyek kedvence. Tudod azelőtt nem igen szenvedhettem, — itt Lujza hangosan felkaczagott, — ánde ezen véleményem az utóbbi események óta alaposan megváltozott. Mindent visszavonok, nem is szabad senkit megítélni anélkül, hogy közelebbről ismernék. Nemrég egy gyönyörű ugynevezett bal champêtre volt részünk és pedig Mezővölgyben, tudod ott a hol a remek erdei utacska kígyózik. Remek volt, ha mondom! én természetesen azt hívem ezen Anatole csak rólad akar hallani, de ő nem figyelve rám, csak beszél beszél, elkéri tőlem a főtánczokat, s a vacsora alatt majdnem összezőrdül egy másikkal miattam — — — és milyen mulató volt, a champaguernál — hiszen eléggé ismerhetted beszélőtehetségét — végre két Cotillon csokrot is hoz, és legvégre találd ki mit tett? — haza kísért a hosszú erdei utakon végig — mindég karon fogvást, s még hozzá a hold fénye, igazán remek volt. De utánad nem kérdezősködött, hazamenet sem. Ez tulajdonképpen egy kissé furcsa nemde?

Legnagyobb sajnálatomra azonban pár hét múlva haza utazik. Különbö a multkor sokkal szebbnek találtam mint eddig: valóban mesés szépségű szemei vannak. Te ugyan mindég szépek találtad — —

Lujza öszgyűrő a levelet. Kigyó, vipera, — mormogá — ezért hát a hosszú levél! Midőn Ernőt jönni látta, a levelet zsebébe rejtve gyorsan elébe sietett.

— Reményem nem nagy éhséggel jön? — kérde Lujza tréfás hangot erőltetve magára.

— Mért ne? hat órája, hogy uton vagyok, és öt óra óta örvendek a reggelinek. —

— És én még sem adhatok önnek semmit.

A legjobb akarat mellett sem. Sem önnek sem nekem. De még apának sem, ha haza tanálna jönni.

Hogy minő háztartás ez, azt nem értem. Kihalt, üres az egész ház. Már egy óra óta várok itt hasztalanul. —

— S Erika kisasszony? —

— Erika eltűnt. Talán kedve támadt a mezőre menni. Különbömben nálla az ember el lehet készülvé ilyesmire. S mi éhezünk. Ön Langen ur még nevet rajta? Valóban sajnálom részvételet melyet önre pazaroltam. —

Lujza oly hevesen dobta magát egy székre, hogy a gyengén megkötött nagy kerti kalap félig lecsuszot fejről. Ennivaló volt így midőn duzzogva félre fordítá fejét, úgy, hogy Ernő csak a finom arczéiben gyönyörködhetett. Ragyogó szőke haja napfénytől aranyozottan övezé bájos arcját.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Csalatkozók Ugron Gábor hat. javaslatához. Apponyi Albert gróf személyes kérdésben kér szót.

Elnök az ülést 5 percze felfüggeszti.

Várady Károly szót a tételhez. A tétel nem szavazza meg, hanem csalatkozók Ugron Gábor hat. javaslatához.

Azt, hogy a választók összeírásánál nem fordultak elő nagyobb szabálytalanságok, igazolja a kuria ítélete, mely csak igen kevés felszólalásnak adott helyt. (Élénk tiltakozás a baloldalon.)

Elnök tekintettel az idő előrehaladottságára, a vita folytatását holnapra halasztja.

Ülés vége 2 órakor.

„Isten békéje.“

Budapest, jan. 8. (Saját tud. távirata.) A képviselőház folyosóján ma felette élénk hangulat uralkodott s a társalgás anyagát kizárólag Apponyi karácsonyi czikke s a miniszterelnök Isten békéje képezte. Ismét megbizonyosodik, hogy a budapesti sajtó nem fejezi ki a hangulatot. Soha elkeseredettebb nyilatkozatokat nem lehetett hallani, mint ma az általános békekészülődések idején. Különbösen izgatott a hangulat a nemzeti párt körében, ahol még az egyházpolitikai kérdések sem születtek olyan kontraversiókat, amit az Isten békéje. Már a tegnapi értekezleten emelkedtek a hangok, amelyekből azt lehetett következtetni, hogy ez a kibékülés a pártnak igen sok tekintélyes tagjától nagyon is távol van. Hangsúlyozzák, hogy azon premissa után, azonban benne van egy pártnak törvényen kívül helyezése s egyáltalában a végezel az, hogy a néppárt üldözését törvényesítsék: a párt nem foghat kezét a választási erőszak nagymestereivel. Ép ezért tartózkodás mutatkozik az egész ellenzéken, ugyanígy, hogy ha a néppárt ellen tervezett akciózt le nem szerelik, alig lesz valami Bánffy Isten békéjéből.

A körmendi választás.

Budapest, jan. 8. (Saj. tud. táv.) További értesítés szerint Körmenden ma történt meg a képviselőválasztás. Az eredmény az, hogy Chernel György kormánypárti jelöltet egyhangulag választották meg. Az eredmény előrelátható volt, minthogy Udvary Ferencz a jelöltség elfogadása dolgában folyton habozott és a legutolsó órákban vissza is lépett.

Kvóta felosztás.

Budapest, jan. 8. (Saj. tud. táv.) A kormánypárti körökben ma nagy konsternációval fogadták azt a hírt hogy Bánffy miniszterelnök kötelezettséget vállalt Bécsben arra, hogy a kvótát 35%-ra felemléti. E hír következtében a legkormánypártiabb szabadelvűek is valósággal fel vannak lázadva. Nyíltan beszéltek ma, hogy a kvóta-kérdés illetően megoldását se Tisza, se Wekerle nem hajlandók elfogadni s hogy egyáltalán ehhez a megoldáshoz Bánffy többséget nem kaphat. Ezzel kapcsolatban újra fölmerült

az országgyűlés felosztásának kérdése. Nevezetesen, mivel a kvóta kérdésben szenvedett vereség után a kormány választási chancei mindenestre rosszabbodnának, Bánffy állítólag el van határozva, hogy a gazdasági kiegyezés tárgyalatása számára új választások útján szerez magának biztos többséget.

A debreczeni papválasztás.

Debreczen, január 8. (Saját tud. távirata.) Egy évi villongás után befejezték a debreczeni papválasztás ügyet. Mitrovics Gyula választását ugyanis megfélebbzték azzal a megokolással, hogy Mitrovics a görög katolikus vallásról a protestánsra szabályszerűen soha át nem tért. Az egyházmegyei bíróság a felebbezést elutasította.

A szőlők felujtása.

Budapest, január 8. (Saját tud. távirata.) Darányi Ignác földmívelési miniszter ma terjesztette a képviselőház elé a szőlők felujtására vonatkozó törvényjavaslatot.

A szerbek passivitása.

Budapest, január 8. (Saját tud. távirata.) A fehértemplomi kerület szerbajku választói nem vesznek részt a küszöbön álló választásban, mert tartják magokat a nemzetiségi kongresszus határozatához.

Katonák sajtópöre.

Budapest, jan. 8. (Saját tud. táv.) A budapesti kir. főügyészség sajtópört indított a Budapest vasárnapi éleclapja ellen. E lap ugyanis mult évi okt. 6-iki számában kigunyolta a közös hadseregbeli tisztakat, a kik hir szerint meggyalázták az aradi szabadságharc szobrot. A közleményben a kir. ügyész a tisztikar megsértését látja s ezért megindította a sajtópört, nyilvános rágalmozás czimén. A közleményért Szentirmay Géza vállalta el a felelősséget.

K ö z g a z d a s á g.

A sertés-kereskedelem reformja.

— Anket a földmívelési miniszteriumban. —

Az új földmívelési miniszter, Darányi Ignác a tárczája körébe eső ügyek iránt úgy látszik, sokkal több érdeklődést mutat, mint szerencsétlen elődje. Tegnap a földmívelési miniszteriumba egy anketet hívt össze, amelyen a jobbára szakértő meghívottak arról tanácskoztak, hogy miként lehetne megmenteni a tavalyi sertésvesz következtében válságba jutott sertés kereskedelmet?

A kőbányai sertéskereskedelmi csarnok s az egyes törvényhatóságok képviselői benyújtották véleményeiket a hozzájuk intézett kérdőpontokra. A budapesti hentes ipartestület képviselője pedig kijelentette, hogy a testület érdekeire nézve sérelmesek a fertőzött falkák levágása céljából felállítandó vágóhidak. Az értekezletet a következő kérdés tárgyalásával kezdték meg:

Melyek legyenek a kiviteli sertés piacok kelékei, nevezetesen a szállásterület és a szállások megfelelő csatornázásán és vizzel való ellátásán kívül, az említett célra szükséges-e:

- a) a vasut bevezetése minden egyes szállásba;
- b) megfelelő közvágóhid a fertőzött falkák gyors értékesíthetése;
- c) ugyanilyen sertéseknek esetleges elküldetésére alkalmas helyen külön szállás;
- d) trágyagyár;
- e) és oly intézkedés, hogy a tenyésztő hatóságilag meghatározott tartási ár mellett sertéseit ott bármikor elhelyezhesse s azokat alkusz kizárásával szabadon értékesíthesse?

Del Medico Ágoston szerint a vasútnak minden szállásba való bevezetése szükséges, mert csakis így érhető el az esetleg fertőzött szállások tökéletes és rögtöni elzárása. Megfelelő közvágóhid a fertőzött falkák gyors értékesítésére föltétlen kívánatos, de csak úgy, ha az összeköttetésben áll nagyfogyasztó csarnokokkal, melyek lehetségessé teszik a hús-anyagot addig konzerválni — esetleg hónapokig is —

míg az jobban értékesíthetővé válik. A trágyagyár létesítése kívánatos, de csak az esetben, ha a trágya értéke a gyártási eljárás költségeit fedezi, ellenkezőleg a trágya tözeggel lenne fertőtlenítenendő. Az elhullott állatok anyagát vegyészeti úton lehetne értékesíteni úgy, hogy ez anyagot vegyészeti feldolgozva a veszteségnek nem kevesebb, mint 50%-a megtérülhet.

Tisza István az álatbiztosítást a gyakorlatban kivihetetlennek tartja.

Deutsch Bernát a kényszerbiztosításnak és az állatorvosi intézmény államosításának határozott híve.

Wekerle Sándor kívánatosnak tartja a szállásokba vezetendő vasut állami kezelését.

Mihályi Miklós főállatorvos a fertőzött sertések számára külön szállások és külön vághid felállítását javasolja.

A vita második része a következő pont fölött fejlődött ki.

Kívánatos és célravezető volna-e a kiviteli piacnak ragadós betegségek behurcolása ellen való megvédése érdekében a piacra szánt összes, avagy csak bizonyos minőségű sertéseket.

a) e célra létesítendő egy központi telepen, vagy pedig

b) származásuk helyén megfelelő időn át előzetes állatorvosi megfigyelés alá helyezni?

Órley Kálmán feltétlenül szükségesnek tartja, hogy sertésvesztéglő állítsák fel.

Matuska Péter székes fővárosi tanácsnok a központi megfigyelés mellett nyilatkozik.

Tisza István szerint a tiznapos sertésvesztéglő nem vezet célra mert akárhányszor is tud, hogy a tiznapos vesztéglőről kikerült sertések rövid idő múlva betegen adtak el.

Wekerle Sándor figyelembe veendőnek tartja azt a körülményt, hogy a sertéskereskedés ma már az országban nem jár valami nagy haszonnal, s a gazdának csak a minimális haszna van belőle. Nem szabad tehát a vesztéglő-intézet költségeivel még megterhelni a tenyésztőket, mert ez az intézmény úgy sem nyújt biztosítékot a baj megakadályozására.

Deutsch Bernát is a vesztéglő-intézet felállítását ellen nyilatkozik, valamint **Harkányi** János báró is. gróf **Korniss** Viktor helyesebbnek tartaná, ha a tenyésztési helyen történnék a megfigyelés.

Ezután a 3-ik kérdés került tárgyalás alá: Kérdésből kívánatos-e a kőbányai sertéspiacnak jelen helyen való fentartása;

a) ha igen, akkor az miképp alakíttassék át, illetőleg mily berendezésekkel láttassék el?

b) ha pedig nem, akkor hova, mily módon és sorrendben történjék az áttelepítés?

Steiger Gyula, mint a főváros kiküldötte ismertette a kőbányai szállásokat s megjegyezte, hogy az a terep, mely azok mellett van, vizenyős, e szerint a terjeszkedés különösen a három szállás rendszer mellett lehetetlen. Az egészséges fejlődés megkívánja, hogy a szállások lassan-lassan elhelyeztessenek onnan. Az áthelyezést a főváros nem perhorreskálja, sőt mindazon költségekre és áldozatokra kész, a melyek az új telep létesítéséhez szükségesek.

Károlyi Sándor gróf szerint a sertéskereskedelmet mindenesetre diszlokálni kell állategészségügyi szempontból. Ezzel nem akarja azt mondani, hogy Kőbányát megszüntessük vagy kisebbsítsük, de azt, hogy az ország különböző részeiben sertéshizlalókat kell létesíteni. Ez a verseny szempontjából is kívánatos.

Jeszenszky Pál és **Bakoss** Károly kijelentik, hogy a kőbányai sertéspiacnak a jelen helyzetben való fentartása nem kívánatos.

Tisza István szerint egy második piacra feltétlenül szükség volna, mely tartalékot képezzen.

Ezzel az első értekezletnek vége volt.

A szőlőbirtokosság figyelmébe. A m. kir. földművelésügyi minisztériumnak a múlt év május havában 28396. sz. a. kelt rendelete folytán a nagyváradi hegyen Bartók Jakab szőlője a Gommose bacillaire szőlőbetegség állítólagos inportálása végett felügyelet és hivatalos vizsgálat alá vétetvén — mely két ízben megtartott hivatalos vizsgálat alatt a megnevezett szőlőben a betegségnek mégcsak gyanus tünete sem találtatván. — hanem ellenkezőleg, a tőkék a legszebb és általában a legerőteljesebben fejlődöttnek bizonyultak.

Miért is a nagyméltóságú földművelésügyi minisztérium 99353 számú leiratával a nagyváradi polgármesteri hivatalnak 11682 sz. a. végzésével a Bartók Jakab szőlője a további vizsgálat beszüntetésével a felügyelet (zárlat) alól felmentetett. Minek következtében ezentúlra a saját területén termelt szőlővesztő forgalomba hozatalát, minden akadály nélkül eszközölheti. Kelt Nagyváradon, 1896 Jannár 8. Márkus János hegybíró.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. január 8.

Budapest, január 8. I. Készletüzlet. Buzát ma mérsékelten kínáltak, a vételkedv kedvező volt és nyugodt irányzat mellett 12.000 q. hazai buza kelt el, olcsóbb áron vásároltak.

Tiszavidéki 500 q. 81 k. 7.27 frton.

Idegen búzákból ma nem volt forgalom.

Rozs irányzata csökkent, ára 6.25—6.35 frt.

Tengeri és árpa irányzata nyugodt és csekély forgalmu

Zab irányzata csöndes. Elkelt 100 q. 6.45 frton

II. Határidőüzlet. Amerikában a készletek apadóban vannak, a miért $\frac{3}{4}$ centes áremelkedést jelentet minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány krral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 2—3 krral javultak.

Előfordult kötések: buza tavaszra 6.80—6.92 frt, rozs tavaszra 6.19—6.24 frt, tengeri 1896. máj.—júniusra 4.43—4.46 frton, zab tavaszra 6.7—6.09 frt, káposzta-repce szeptemberre 10.70—10.75 forintot.

Zárlatok maradtak: buza őszre 6.92—6.94 frt, buza tavaszra 7.01—7.02 frt, rozs őszre 5.33—5.35 frt, rozs tavaszra 6.21—6.23 frt, tengeri október—novemberre 6.60—6.75 frt, tengeri 1896. május—júniusra 4.43—4.44 frt, zab őszre 5.75—5.77 frt, zab tavaszra 6.07—6.09 frt, káposza repce szeptemberre 10.70—10.75 frt.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, jan. 8 Készlet: 18.794 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 56—57 kr.; közép: 54—57 kr.; Fialat nehéz: 54—55 kr.; Fialat közép 54—55 kr.; Fialat könnyű 00—00 kr.; Szerbiai nehéz 53—54 kr.; közép 53—54 kr.; könnyű 00—00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. január 9-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — —	121.75
Magyar koronajárdék	— — — —	99.75
Magyar vasuti kölesön aranyban $4\frac{1}{2}\%$	— — — —	124.50
Magyar vasuti kölesön ezüstben $2\frac{1}{4}\%$	— — — —	101.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — —	120.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — —	47.50
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — —	100.50
Horvát-szlávon földterhermentesítési kötvény	— — — —	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	— — — —	152.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	— — — —	141.—
Osztrák járdék papírban	— — — —	100.—
Osztrák járdék ezüstben	— — — —	100.50
Osztrák járdék aranyban	— — — —	121.25
Osztrák korona járdék	— — — —	99.75
1860. osztrák államsorsjegyek	— — — —	147.—
Osztrák magyar bankrészevény	— — — —	1000.—
Magyar hitelbank részevény	— — — —	397.—
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — —	360.20
Osztrák-magyar államvasuti részevény	— — — —	358.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	— — — —	960.—
Német birodalmi márká	— — — —	79.35
London vista	— — — —	121.40
Páris vista	— — — —	48.15
20 márkás arany	— — — —	11.87

Főszerkesztő: **Dr. PERSZ ADOLF.**

Felelős szerkesztő: **SZABÓ LÁSZLÓ.**

Uj papirraktár.

Mult évben nyomdánk felállítása alkalmával az építkezés miatt nem rendelkezünk elegendő helyiséggel, így csak kizárólag nyomda-iparral foglalkoztunk; ma azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy ügyfeleinknek **dúsan és izlésesen** felszerelt könyvnyomda mellett

 papirraktárt

is berendezhettünk, a hol mindennemű irodai, iskolai és üzleti papiros szükségletét a legolcsóbban

BARMILY MENNYISÉGBEN

beszerezhetik.

Könyvnyomdánkat, mely a legujabb gépekkel és betűkkel van felszerelve, ajánljuk mindenféle munkák gyors és **jutányos** árban kiállítására.

Vidéki megrendelések a legpontosabban
eszközöltetnek.

Kiváló tisztelettel
Szent László-nyomda részvénytársaság
üzletvezetősége

Nagyváradon, Apáca-utca 3. szám.